

RADNICI I POLITIKA

SUTRA u 18.00 nastavljamo seriju razgovora *Radnici i politika*, koju smo započeli prošlog petka. Naporedo sa razgovorima na konceptualnom nivou, u ovom broju prenosimo dva otvorena pisma – jedno koje smo zajedno sa radničkim grupama sa kojima saradujemo uputili ministru pravde povodom njegovog odgovora da nije nadležan za postupanje po krivičnim prijavama radnika, i drugo koje su članovi Internacionalne mreže za urbana istraživanja i akciju uputili institucijama u Srbiji povodom položaja stanara Trudbenikovih „samačkih hotela“. Jovica Šepečan, bivši radnik i mali akcionar SRboleka odgovara na naš poziv za poglede na društvene borbe u Srbiji u doba privatizacije. Učitelj neznalica i njegovi komiteti

MINISTARSTVO PRAVDE REPUBLIKE SRBIJE
Nemanjina, 22-26, Beograd

OTVORENO PISMO MINISTRU PRAVDE REPUBLIKE SRBIJE

POŠTOVANI gospodine Selakoviću, obračamo Vam se, još jednom, sada u formi otvorenog pisma, kao bivši radnici više privrednih društava, nekadašnjih privrednih giganta, privrednih društava Vizahem, Precizna mehanika, Trudbenik gradnja i SRbolek, a koje smo naveli u dopisu od 16. jula 2014. godine, upućenom lično vama, po kome smo dobili odgovor pomoćnika ministra Nele Kuburović.

U našem dopisu je postavljen zahtev i molba da se Vi kao državni i politički funkcioner izjasnite o vašem ličnom stavu, i stavu Ministarstva po pitanju mnogo-brojnih krivičnih prijava koje su podnete protiv lica odgovornih za naučno-fantastičnu krađu navedenih društava i njihovih tadašnjih radnika, prijava koje nikako u višegodišnjem periodu ne dobijaju svoj epilog. U odgovoru vašeg pomoćnika piše da Ministarstvo nije nadležno za izjašnjenje po našem zahtevu, i da se isto ne sme mešati u rad tužilaštva, a što je negde bilo i očekivano, ali i netačno, jer je u našoj zemlji zbog pozivanja na nenadležnost, koje je postala praksa rada institucija Republike Srbije, svaki stanovnik naučno nadležnosti svih upravnih organa i agencija naše zemlje te se tako ni mi nismo obratili sa zahtevom van vaše nadležnosti, to sebi nikako ne bismo dozvolili.

Nadalje, obratili smo se Vama lično, a po osnovu svega za šta ste se lično zalagali i kao predstavnik partije kojoj pripadate, u svim izbornim kampanjama, što Vas je i dovelo na vlast, a sada i kao Ministru pravde u drugom mandatu, sa zahtevom, ne da se mešate u rad tužilaštva, već da u skladu sa svojom ulogom izrazite deklarativan stav, i postavite javno pitanje rešavanja navedenih slučajeva i osiromašenih radnika u Srbiji, koji su Vas i doveli na mesto na kome se nalazite, ponavljamo još jednom, zbog stavova koje ste iznosili.

Naše očekivanje je bilo, i jeste, da ćete kao Ministar, i predstavnik apsolutne vlasti u našoj zemlji, izneti svoj stav, politički i ljudski, a što već ne retko rade svi predstavnici izvršne vlasti od premijera pa do ministara bez portfelja, uglavnom u slučajevima koji ukazuju na veliku i bespoštudnu borbu predstavnika vlasti za prave ciljeve, i da ćete na taj način dati doprinos ubrzanju rešenja navedenih, ali i mnogih drugih slučajeva, i na taj način ojačati poziciju i motivaciju ljudi koji rade na ovim slučajevima i duneti im vetar u leđa u smislu odlučnosti i sigurnosti. Očekivali smo da nećete dozvoliti da se toliko važna pitanja krivične odgovornosti i tražičnih ljudskih sudbina bez posledica manifestuju kroz uživanje na jahtama i životu u južnoameričkim sapunicama od strane okrivljenih za navedena dela.

Kako je vaše Ministarstvo, odnosno ministarstvo na čijem ste vi čelu, zaduženo za predlaganje i donošenje zakona po kojima postupaju tužilaštva, imate i ingerencije i obaveze interesovanja o radu istih, funkcionalnosti pa i rezultatima, u skladu sa nezavisnošću rada tužilaštva.

Molimo Vas da nas, kao ministar, političar od odgovornosti za datu reč, ali i veoma mlad i ambiciozan čovek koji bi aktivno morao da radi na menjanju sistema i ulivanju sigurnosti kod građana, te učvršćivanju principa da se zločin ne isplati, udostojite odgovora, tj. vašeg stava po pitanju procesuiranja lica za pljačku radnika kako u privatizaciji tako i u postupcima stečaja i restrukturiranja, te da isti iznesete i nama pismeno, ali i javno kao političar i ministar u Vladi Republike Srbije.

Ako ste pak promenili politički pravac i ciljeve, te ukoliko ne želite da se bavite rešavanjem navedenih i sličnih slučajeva, mi Vas svakako molimo za odgovor da bismo i mi znali kako da se postavimo prema novonastaloj situaciji.

Ovom otvorenom pismu i zahtevu od 16. jula 2014. godine pridružuju je i radnici, mali akcionari i poverci Jugoremedije iz Zrenjanina, koje okuplja Udruženje građana Ravnopravnost.

U Beogradu,
1. septembra 2014. godine
S velikim poštovanjem i uvažavanjem,

Za Udruženje radnika i prijatelja Trudbenika
Vladimir Novaković
Za Udruženje akcionara i bivših radnika SRboleka
Zoran Gočević
Za Udruženje građana za zaštitu ljudskih prava radnika URANAK
Dragoljub Kostić
Za udruženje Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Noa Treister
Za UG Ravnopravnost iz Zrenjanina
Branislav Markuš

za samoobrazovanje

Riliten

uciteljneznalica.org **društvena pitanja**

Imenovati TO ratom

Kako smo branili SRBOLEK

Posvećeno kolegici Mamudiji Hajdari, najbogatijoj ženi na svetu

NADAM se da vas neću umoriti pisanjem o propadanju jednog preduzeća u Srbiji, SRBOLEK-a, u kom sam ja radio i bio akcionar, a koje je oteto radnicima, gurnuto u stečaj i prodaje se još uvek u besceenje da bi se neki ljudi oboгатili. Nije SRBOLEK izuzetak. Veliki broj preduzeća je na isti način propao, zato što su svi lopovi deo istog sistema i rade po istom šablону, a to je da otmu i preprodaju, uzmu pare i na našem znoj i propasti građe svoje carstvo. Svi su radnici oštećeni i prevareni u ovoj zemlji lopova. SRBOLEK nije izuzetak, nego je pravilo. Pokušaću da dam odgovor zašto i kako to pravilo funkcioniše.

Privatizacija je drugo ime za otimačinu. Lopovi upadnu u firmu i prvo što urade je da radnike izbace na ulicu bez ikakvih sredstava za život, ne razmišljajući o tome koliko su porodica osudili na glad; a svi mi imamo rodbinu i prijatelje, koji ne mogu da gledaju kako gladujemo i propadamo, već od svojih i onako skromnih sredstava odvajaju deo da nam pomognu da preživimo, i tako se krug oštećenih širi u nedogled. To se radi sa radnicima koji su gradili ovu zemlju i svoje fabrike. Niko ne obraća pažnju ni na naše patnje, a ni na činjenicu da nas izbacuju iz fabrika koje su nam prethodno oteli. Jedan sam od onih koji je preživeo pakao privatizacije preteklih godina, pakao koji su stvorili lopovi zajedno sa ljudima iz vlasti. Neću vas zamarati sa ciframa i razmerama pljačke, o tome se već puno zna, nego ću pisati o nečemu što je manje poznato, kako smo uspeali da vodimo i održimo štrajk i kako se uprkos svemu među nama održala volja da izdržimo.

Vlasnika koji je kupio SRBOLEK neću zvati po imenu. Ne zato što se plašim, nego zato što mislim da problem nije u njemu kao pojedincu nego u celom sistemu koji mu je dozvolio da otme našu fabriku, a i zato što ga ne smatram čovekom. Zvuča ga „to Stvorenje“. Čim je to Stvorenje 2005. godine preuzelo SRBOLEK, prvi cilj mu je bio da posvađa radnike. Uspeo je u tome tako što je našao svoje ljude među mojim kolegama, koji su osnovali drugi sindikat. To Stvorenje je istu stvar 2003. godine uradilo i u JUGOREMEDIJI.

Brzo se pokazalo koliko su današnje gazde nesposobne da urade bilo šta dobro, a zlo su doktorirali – i JUGOREMEDIJA i SRBOLEK su ubrzo krenuli putem gubitaka i propasti. U mom SRBOLEKU su se među radnicima oformila dva tabora, okupljena oko dva sindikata, jedan koji je branio to Stvorenje i politiku sunovrata, i drugi koji je bio protiv. Ja sam pripadao ovom drugom. U sred sveg tog lopovluka i pokvarenosti, a mi muškarci smo ostajali i noću. Noći su bile jezivo hladne, ali smo istrajavali u želji da sačuvamo lekove. Naše kolege iz drugog tabora su za to vreme bile unutra, gledali su nas sa prozora i ismevali. Razočaranje koje sam tada doživio u ljude sa kojima sam do juče radio i družio se, pamtiću do kraja života. U SRBOLEKU sam radio 34 godine, ali do štrajka nisam znao sa kakvim ljudima sam proveo svo to vreme. Nisam više mogao da ih prepoznam. Dojučerašnje kolege nam nisu dozvoljavale da idemo u toalet, da uzimamo vodu, jednostavno su nas otpisali kao da više ne postojimo, pa smo vodu uzimali i išli u toalet u policijskoj stanicu Savski venac, koja se nalazi pored SRBOLEKA. Od njih smo uzimali i vruću vodu iz bojlera da bi pili čaj na minus 18.

Jezivo je to kada ti ljudi sa kojima si radio tolike godine zabiju nož u leđa, i to ne zbog svog interesa, jer je njihov interes isti kao i naš, nego da bi se dodvorili lopovu. Dok smo se mi na ulici mučili i smrznavali, ovi unutra su u toplom sebi delili funkcije i plate šakom i kapom i za tri meseca lepe pare uzeli natovaren lekovima zaletali u nas koji smo blokirali kapiju da čuvamo fabričku imovinu od pljačke. Pitanje je šta bi se još gore desilo da tu nije bila policija koja je bila u korektnim odnosima sa nama koji smo bili na ulici. Neko koga znaš tolike godine ti kroz prozor fabrike dovikuje: „Umri bagrol“, i ne dozvoljava ti da uđeš, a ovamo napolju ljudi u uniformi koje ne poznaješ pokažu ljudskost i pomognu ti u nevoji.

U trenutku kada smo ušli u štrajk već smo nekoliko meseci bili bez plate. Nismo imali para ni za hranu, ali i tu smo se nekako snašli. Kolege i kolegice su donosile hranu iz svojih kućnih rezervi šta su imale. Jednog dana, zaustavlja se autobus kod kućice i iz njega izlazi kolegica sa velikom šerpom tople hrane, kolegica koja je bila od nas najsiromašnija, ali je tu šerpu donela kao da je najboljatija na svetu. Danas se i ne sećam šta je skuvala, samo znam da mi je ta hrana toga dana bila najukusnija u životu.

Nama na ulici su posledice te hladnoće i stresova ostavile velike zdravstvene probleme. Bilo je tu infarkta, ozeblina... Ali ti momenti prijateljstva nas na ulici bacaju sve u drugi plan. Možete li zamisliti kako na minus 18 cupkamo, pijemo čaj i pričamo viceve i smejemo se kao ljudi, kao da nam je sve potaman?

Dolazili su ljudi iz Saveta za borbu protiv korupcije, radnici iz JUGOREMEDIJE, TRUDBENIKA i drugih firmi da nam daju podršku. To mnogo znači i daje ti volju da izdržiš i saznanje da si na pravom putu, jer drugi ljudi u koje ti veruješ i koje uvažavaš takođe veruju u tebe i tvoju borbu. Pored te podrške, i pored našeg druženja i solidarnosti u kućici, ipak nas je najviše držalo i grejalo naše uverenje da smo u pravu i da istina mora da pobedi.

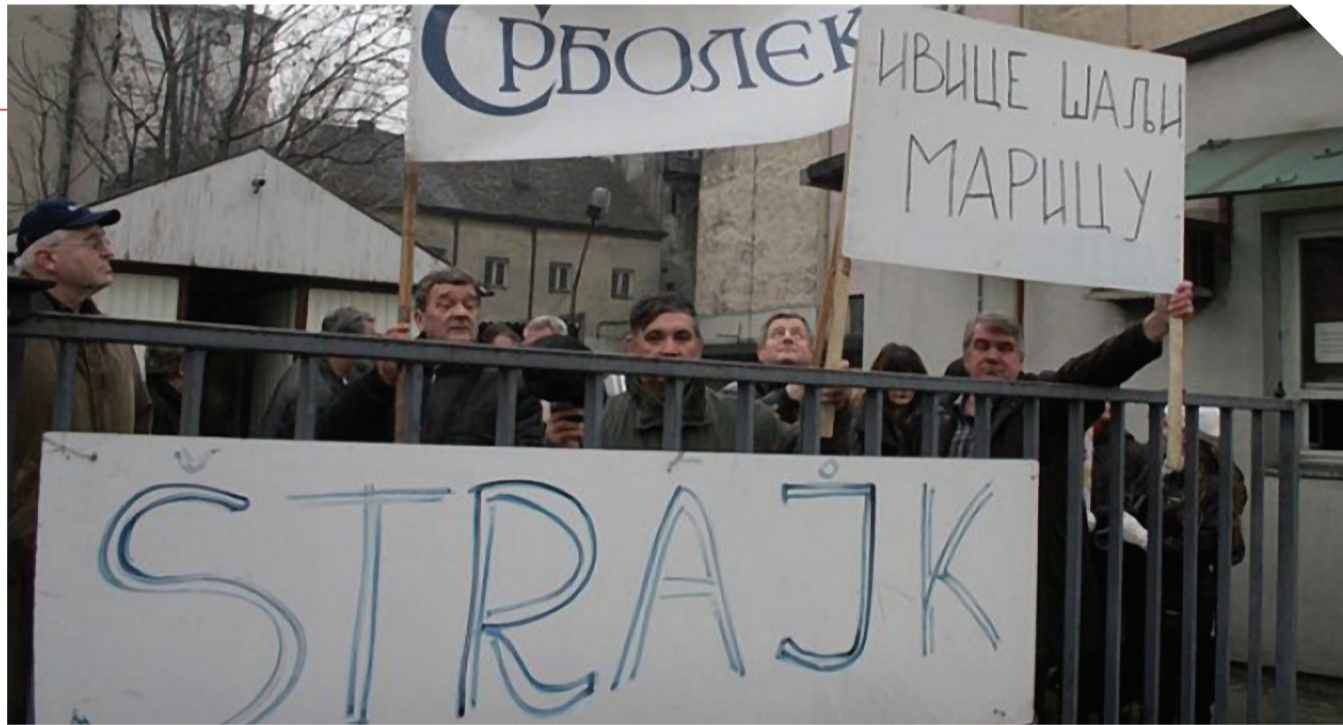
Na žalost, u ovoj zemlji to nije moguće, jer ovde caruje kriminal.

Jedne večeri uoči 8. marta, to Stvorenje je sa svojim privatnim obezbeđenjem i njihovim privatnim kolima pokušalo da nam otme lekove koje smo čuvali da ne odu u NELT, firmu koja se bavi preprodajom lekova. Mi smo skočili da branimo svoju imovinu, ali nam je policija rekla da lekovi moraju da idu, jer je intervenisao neko iz vlasti. Sav naš trud, svo naše mučenje je palo u vodu zbog nekog silnika iz vlasti koji je naredio da to mora tako biti. Te noći u tom nerviranju i nemoći, u tom likujućem pogledu i ponašanju privatnog obezbeđenja, te noći sam imao infarkt, a da nisam ni znao. Kasnije u lecarskim analizama otkrio sam i druge zdravstvene probleme, i onda onako ljudski razmišljajući da li ti je trebalo, ili si trebao kao oni unutra biti naivan i verovati tom Stvorenju, biti ulizica i gledati samo sebe. Ali, ne možeš biti ono što nisi, a to očigledno mnogo košta.

Posle tri meseca smo se vratili u firmu i po nalogu Inspekcije SRBOLEK je morao ponovo da nam zasnuje radni odnos. Ali, lopovluk i kriminal su pobedili, a epilog je došao 2011. godine, kada smo svi završili na ulici bez posla. Uveden je stečaj i opet je počela borba, sada protiv stečajnog upravnika koji rasprodaje ostatak SRBOLEKA. Zgrada SRBOLEKA se nalazi uz Savsku ulicu, pa čovek razmišlja o Beogradu na vodi, verovatno su u pozadini mutne radnje, ali kako ih otkriti u ovom trulom društvu?

Prevaru i pljačku radnika koje je vlast radila i dozvoljavala da se rade, današnja vlast nastavlja i dovršava. Kao što ni tom Stvorenju nisam pomenuo ime, isto tako mislim da ni danas nisu svi naši problemi u jednom čoveku na vrhu vlasti, čije im svi stalno pomnjnu, kome se svi obraćaju i koga svi napadaju. Nije problem u tom čoveku, već u celoj njegovoj Vladi i celom sistemu.

Jovica Šepečan, bivši radnik i akcionar SRBOLEKA

Serija okruglih stolova

RADNICI I POLITIKA II sesija PARTIJA – NAŠE ILI VIŠE?

Petak 5 septembar 2014. u 18.00 h
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Resavska 21, Beograd

Učitelj neznalica i njegovi komiteti vas poziva na drugi u seriji okruglih stolova Radnici i politika, na temu

PARTIJA – NAŠE ILI VIŠE?

PROŠLOG petka smo počeli razgovor na temu Radnici i politika sa podtemom „Radnička vlast i radničko vlasništvo“. Zaključili smo da radničko vlasništvo u svojoj kapitalističkoj formi, tj. u formi radničkog akcionarstva i zadrugarstva, jeste u prethodnom preiodu, u vrlo specifičnim i neponovljivim istorijskim okolnostima davalo izvestan, vrlo skučen i konfuzan prostor za proizvodnju radničkog političkog sadržaja, te da je bez sumnje pozitivno to što su radnici taj i takav prostor blagovremeno i odlučno koristili kako bi sačuvali pozicije osvojene u vreme SFRJ, ali da je ovaj oblik konstitutivno privremen i da ne može dovesti do uspostavljanja, niti do očuvanja vlasti radnika. Ove nedelje ćemo kroz diskusiju o pojmu političke partije istraživati da li je to mogući pravac koji bi doveo radničku politiku na vlast. Imajući u vidu represiju koji su sproveli i sprovede jednopartijski i višepartijski sistemi, uključujući i partije koje to čine u ime radnika, ili naroda, pitanje je koju strukturu i sadržaj bi partija trebalo da ima u društvu da bi dala odgovor za različite rasece koji u njemu postoje? Ovim je obuhvaćeno i pitanje da li je partija reprezentacija jedne grupe sa jednim ili više interesa, ili ima pretenziju da predstavi celo društvo, ili društvo kao celinu?

Sa druge strane, razmatračemo pitanje kakav je odnos partije prema državi kada dođe na vlast? Šta se menja kada njena relativna pozicija postaje „državna“? kako može da uspostavi i zadrži distancu između sebe i države, da ne bi zatvorila sve debata unutar sebe? Uvodno izlaganje o teorijskom i istorijskom aspektu daće Branimir Stojanović

Narednog petka, 12. septembra otvorićemo istorijski aspekt teme Radnici i politika, razgovorom o političkom radu nedavno preminulog Pavluška Imširovića i pokušaju formiranja Revolucionarne radničke partije sedamdesetih godina prošlog veka.

donator:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO • OPEN SOCIETY FOUNDATION

partneri:

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Urednik:
Ivan Zlatić
Dizajn i prelom:
Matija Medenica

International Network of Urban Research and Action (INURA)
INURA Common Office
c/o Philipp Klaus
Hardtmurmstr. 261
CH-8005 Zürich
Switzerland
Email: contact@inura.org

Cirih, 22. jul 2014.

Predsedniku Republike Srbije,
Premijeru Republike Srbije,
Ministarstvu pravde Republike Srbije,
Ministarstvo građevine RS,
Predsedniku parlamenta RS,
Privrednom sudu u Beogradu,
Gradonačelniku Beograda

OTVORENO PISMO

Smeštaj radnika Trudbenik gradnje i njihovih porodica u Beogradu, Srbija

Obraćamo vam se kao članovi Internacionalne mreže za urbana istraživanja i akciju (INURA) koji su učestvovali na internacionalnoj konferenciji „Između velikih ideja i životne stvarnosti“ od 22. do 29. Juna u Beogradu i na Tari. INURA je mreža pojedinaca koji se bave istraživanjima i aktivizmom na različitim lokacijama i gradovima, uključujući profesionalce, aktiviste i istraživače koji rade u lokalnim zajednicama i u grupama za zaštitu životne sredine, na univerzitetima, i u lokalnim administracijama (videti sre:// www.inura.org). INURA je takođe članica Internacionalne koalicije za stanovanje (Habitat International Coalition), globalne mreže za pravo na stanovanje i socijalnu pravdu.

Na 24. jubilarnoj konferenciji u Beogradu i na Tari bilo je oko 120 učesnika iz više od 50 gradova i 20 zemalja. Kao deo zvaničnog programa posetili smo niz lokacija i projekata, uključujući i inicijativu koja predstavlja interese stanara takozvanih „Samačkih hotela“ na Novom Beogradu, ulica Jurija Gagarina br. 139 i na Konjarniku, Luneta Milanovića br. 6, koje je izgradio preduzeće KMG Trudbenik 1980. i 1964 godine. Ovim pismom bi smo želeli da skrenemo vašu pažnju na nesigurne uslove života stanara Samačkih hotela, i posebno na nerešenu situaciju stanovanja.

Prema uvidima koje smo stekli tokom posete, grupi od preko 210 osoba, bivših radnika poznate građevinske firme KMG Trudbenik i njihovih porodica, preti izbacivanje iz njihovih domova. Njihovi domovi, izgrađeni uz pomoć solidarnih fondova koji su finansirani izdvajanjem iz zarada svih radnika, su prodati zajedno sa KMG Trudbenikom firmi MONTERA u martu 2008. godine kao deo procesa privatizacije u Srbiji.

Očigledno, vlasti ništa nisu uradile da zaštite stavove radnika i stanara Samačkih hotela od samovolje i zloupotreba novih vlasnika. Kada je MONTERA proglasila bankrot 2011. godine, svi prethodni dogovori su bili anulirani. Više od 500 radnika je otpušteno i ostavljeno bez programa zaštite tehnoloških viškova i podrške vlade. Ispostavilo se, kao i u mnogim drugim slučajevima privatizacije, da se stvarna biznis politika drugog vlasnika bila usmerena na pljačkanje kompanije i stvaranje profita od njene rasprodaje, bez ikakvih planova za buduću proizvodnju i bez ikakvih obaveza prema radnicima.

Saznali smo da se od tada stanari Samačkih hotela i onih u sličnom smeštaju suočavaju sa konstantnim maltretiranjem i pritiscima, najpre od strane uprave MONTERE, a zatim i od strane stečajnih poverilaca ERSTE BANKE i SOCIETE GENERAL BANKE i od strane Privrednog suda, koji žele da isele stanare kako bi obe zgrade prodali i naplatili dug koji je MONTERA napravila. Sa bankrotstvom Trudbenika, većina stanara je ostala bez posla, a danas im se preti izbacivanjem iz njihovih domova. Stanari sa kojima smo razgovarali su nam rekli da nemaju druge resurse niti mesto za život i da će većina njih time postati beskućnici. Pojedine porodice žive u strahu da će im biti oduzeta deca i smeštena u domove za nezbrinutu decu dok će oni završiti na ulici.

Mi dolazimo iz različitih zemalja i nismo upoznatni sa detaljima procesa privatizacije u Srbiji niti sa zakonima koji omogućavaju privatizaciju ili koji je prate. Ipak, ubeđeni smo da radnici ne treba da postanu pijuni neodgovornih korporacija i njihovih nezajajživih apetita za sticanje profita. Ubeđeni smo da su država Srbija i grad Beograd odgovorni za dobrobit svojih građana i stanovnika i da bi trebalo da urade sve što je moguće kako bi sprečili da ovi ljudi postanu beskućnici i kako bi osigurali njihovo pravo na stanovanje.

Zato apelujemo na vas da preuzmete neophodne korake i da zaštitite stanare Samačkih hotela i drugih sličnih objekata radničkog smeštaja u Beogradu od maltretiranja, stambene nesigurnosti i iseljavanja. Takođe vas pozivamo da učinite sve što je moguće kako bi ste našli stalno rešenje za stanare Samačkih hotela i da rešite njihov status kao zakonitih stanara.

Očekujemo da nas izvestite koje korake vi i vaše institucije planirate da preduzmete. Hvala vam na pažnji.

Srdačno
Članovi INURE koji su učestvovali na konferenciji 2014.
u Beogradu i na Tari